

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/**MUDr. J.N.**, bývajúceho v B., 2/ MUDr. I.N., bývajúcej v U., oboch zastúpených JUDr. J.H. advokátom so sídlom v B., proti žalovaným 1/ **P.K.**, bývajúcemu v I., 2/ **Ing. A.C., rod. K.**, bývajúcej v CH. 3/ **S.B.D.B.** so sídlom v B., IČO X. **o neplatnosť kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 10 C 19/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 22. júla 2009 sp. zn. 14 Co 237/2009 v spojení s uznesením Okresného súdu Bratislava II z 20. apríla 2009 č. k. 10 C 19/2007-220, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 22. júla 2009 sp. zn. 14 Co 237/2009 a uznesenie Okresného súdu Bratislava II z 20. apríla 2009 č. k. 10 C 19/2007-220 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II uznesením z 20. apríla 2009 č. k. 10 C 19/2007- 220 uložil žalobcom 1/ a 2/ povinnosť nahradiť spoločne a nerozdielne právnym predchodcom žalovaných 1/ a 2/ Ing. J.K. a Ing. H.K. trovy právneho zastúpenia 4 088,43 € k rukám ich spoločného právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia; žalovanému 3/ nepriznal náhradu trov konania. Vychádzal z toho, že v rámci konania o odvolaní žalobcovia 1/ a 2/ vzali žalobu v celom rozsahu späť, Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd uznesením zo 16. decembra 2008 sp.zn. 14 Co 341/2008 pripustil späťvzatie žaloby, rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil s tým, že o trovách celého konania rozhodne súd prvého stupňa. Podľa ustanovenia § 146 ods. 2 vety prvej O.s.p., ak niektorý

z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej tiež vyhlášky), ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky a hodnota záväzku. Procesne úspešným právnym predchodcom žalovaných 1/ a 2/ priznal proti žalobcom 1/ a 2/ náhradu trov právneho zastúpenia 4 088,43 € za 6 úkonov právnej služby poskytnutej advokátom (1/ prevzatie a príprava zastúpenia, 2/ vyjadrenie k žalobe, 3/ účasť na pojednávaní súdu 11. októbra 2007, 4/ účasť na pojednávaní súdu 17. januára 2008, 5/ vyjadrenie k odvolaniu 2. apríla 2008, 6/ účasť na odvolacom pojednávaní 16. decembra 2008), 5 x 18 650 Sk (14 650 Sk + 4 000 Sk), 1 x 9 325 Sk (1/2 z 18 650 Sk), režijný paušál 3 x 178 Sk, 3 x 190 Sk 19 % DPH 19 489,25 Sk v zmysle § 10 ods. 1, § 14 ods. 4, § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. Z Potvrdenia N. z 26. marca 2009 zistil, že žalovanými uplatnená hodnota úkonu právnej služby vychádzajúca z ceny nehnuteľnosti 3 000 000 Sk, ktorá bola predmetom právneho úkonu o platnosti ktorého v konaní išlo, nie je v rozpore s jej trhovou hodnotou. Žalovanému 3/ v konaní žiadne trovy nevznikli, preto mu ich náhradu súd nepriznal.

Na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ proti výroku o náhrade trov právneho zastúpenia Krajský súd v Bratislave uznesením z 22. júla 2009 sp. zn. 14 Co 237/2009 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil; žalovaným 1/ až 3/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa za vecne správne pokiaľ tento pri výpočte tarifnej hodnoty právnej služby advokáta aplikoval § 10 ods. 1,2 vyhlášky č. 655/200 Z.z. Zdôraznil, že predmetom sporu bolo určenie neplatnosti kúpnej zmluvy k bytu, v prípade úspešnosti žaloby by došlo k zmene vlastníctva k bytu zo žalovaných 1/ a 2/ na žalovaného 3/, čím by sa majetok žalovaných znížil o jeho trhovú hodnotu. Uviedol, že pre samostatnosť právnych úprav je potrebné odlišovať (oddeliť) spôsob určovania základu tarifnej odmeny za úkony právnej služby advokátom od poplatkovej povinnosti v prejednávanej veci. Žalovaným 1/ až 3/ v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli, ich náhradu im preto odvolací súd nepriznal.

Na základe podnetu žalobcov 1/ a 2/ podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu v spojení s uznesením súdu prvého stupňa, ktorými bolo rozhodnuté o náhrade trov právneho zastúpenia. Navrhol, aby dovolací súd obe rozhodnutia v dovolaní napadnutej časti zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil Okresnému súdu Bratislava II, lebo nimi bol porušený zákon, keď tieto spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), pretože súdy pri rozhodovaní o trovách právneho zastúpenia žalovaných 1/ a 2/ na zistený skutkový stav aplikovali nesprávnu právnu normu § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch alebo aj ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami (§ 11 ods. 1 vyhlášky). V prejednávanej veci išlo o určenie neplatnosti zmluvy o prevode vlastníctva bytu. Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z., ktorá bola súdmi aplikovaná na posudzovaný prípad, pri určení základnej sadzby tarifnej hodnoty vychádza iba zo všeobecnej skutočnosti, t. j. či je možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch. Teda, nedefinuje konkrétne druhy konaní s poukazom na ustanovenie § 80 písm. c/ O.s.p. (ktorých predmetom je vec, právo alebo plnenie, ktoré je oceníteľné). Preto je potrebné v každej veci skúmať, či je možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch. V danom prípade nie je možné hovoriť o konkrétnom práve resp. veci, keďže účelom podaného návrhu bolo vysloviť záver o neplatnosti právneho úkonu ako takého, ktorého predmetom bol prevod bytu. V prípade konania vo veci samej sa teda posudzoval právny úkon – prevod bytu – bez ohľadu na to, že jeho predmetom bola nehnuteľnosť. Z hodnoty veci by bolo možné vychádzať v prípadoch žaloby napr. na určenie vlastníctva k veci. Právo, ktorého sa právna služba na strane žalovaných 1/ a 2/ v tejto veci týkala, bolo poskytnutie právnej pomoci vo veci určenia, či tu právny vzťah – konkrétne zmluva o prevode vlastníctva k bytu – je alebo nie je a v tomto prípade cenu (hodnotu) práva nie je možné určiť. Účelom právnej služby nebolo dosiahnuť určenie vlastníckeho práva k veci, ani ju nijako vymôcť, ale iba určiť, že takýto právny úkon je neplatný. Nehnuteľnosť sama o sebe, resp. jej hodnota bola pri poskytovaní tejto právnej služby bezvýznamná, keďže jej cieľom bolo určiť, či konkrétny právny úkon je platný alebo nie je platný.

Vychádzajúc z potvrdenia okruhu dedičov zaslaných Notárskym úradom JUDr. I.K. pod Dnot 10/2010, sp.zn. 46 D 61/2010 Okresný súd Bratislava II a Notárskym úradom J.M.. pod Dnot 1/2010 a sp.zn. 38 D 791/2009 Okresný súd Bratislava II, dovolací súd zistil,

že v I. dedičskej skupine po poručiteľoch Ing. J.K., nar. X., zomrelom X. bez zanechania závetu a po poručiťke H.K. nar. X., zomrelej X. sú dcéra a syn poručiťkov Ing A.C., bývajúca v CH. a P.K., bývajúci v I.. V zmysle § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243c O.s.p. a § 107 ods.1, 4 O.s.p. dovolací súd pokračoval v dovolacom konaní s dedičmi účastníkov konania na strane žalovaného 1/ a žalovanej 2/.

Žalobcovia a žalovaný 3/ nevyužili právo vyjadriť sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

Žalovaní 1/ a 2/ navrhli, aby mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky bolo zamietnuté z dôvodu, že neboli splnené podmienky na jeho podanie podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. Zdôraznili, že pokiaľ je v prípade určenia neplatnosti zmluvy možné predmet zmluvy alebo plnenia oceniť, je potrebné tarifnú hodnotu právnej služby vypočítať z takto peniazmi oceneľnej ceny. Z uvedených dôvodov bola výška odmeny advokáta stanovená správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníkov konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v spojení s uznesením súdu prvého stupňa v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. a § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

1. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli generálnym prokurátorom tvrdené a ich existencia v konaní o mimoriadnom dovolaní nevyšla najavo.

2. So zreteľom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie súdu nebolo vydané v konaní postihnutom tzv. inou vadou konania, zaoberal sa Najvyšší súd Slovenskej republiky aj otázkou, či konanie v danej veci nie je postihnuté procesnou vadou takejto povahy. Inou vadou konania (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) je procesná vada, ktorá (na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p.) nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom je vecná nesprávnosť rozhodnutia.

V mimoriadnom dovolaní sa neuvádza, že konanie v danej veci má byť postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a z obsahu spisu jej existencia nevyplýva, preto ani dovolací dôvod v zmysle § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p. nie je daný.

3. Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej súd zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav veci. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Žalobou v tomto konaní bolo navrhnuté, aby súd v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. určil či tu právny vzťah je alebo nie je. Určenie neplatnosti právneho úkonu (zmluvy o prevode vlastníctva bytu) v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. síce dopadá na právne účinky pôvodne založeného právneho vzťahu, ktoré s takýmto úkonom bývajú spojené (vznik, zmenu alebo zrušenie vzájomných práv a povinností). Domáhať sa takéhoto určenia v konaní pred súdom je však právnou možnosťou (právom) v závislosti od hmotnoprávnych i procesnoprávnych predpokladov.

Nastolená právna problematika vzhľadom na právnu úpravu vo vyhláske č. 655/2004 Z.z. v znení platnom do 31. decembra 2008, vyžaduje právnu verifikáciu záveru, že v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu nie je možné vyjadriť jeho hodnotu; náhrada nákladov právneho zastúpenia sa v takomto prípade stanoví podľa § 11 ods. 1 citovanej vyhlášky.

Podľa ustanovenia § 9 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vzťahujúcom sa na tento prípad (do 31. decembra 2008) základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

Podľa ustanovenia § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení do 31. decembra 2008, ak nie je ustanovené inak, určuje sa základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby

stanoveným výpočtom v závislosti od tarifnej hodnoty (vid' bližšie toto ustanovenie vyhlášky).

Podľa ustanovenia § 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení do 31. decembra 2008 (vzťahujúceho sa na tento prípad), ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky a hodnota záväzku.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vzťahujúcom sa na tento prípad (do 31. decembra 2008) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Uvedená právna úprava rozlišuje situácie, kedy je predmet právnej služby o ktorom prebieha súdne konanie v občianskoprávnej veci, oceniteľný (vyjadriteľný) v peniazoch (§ 10 ods. 2 vyhlášky) a kedy tomu tak nie je (§ 11 ods. 1 vyhlášky). Právna úprava teda nekorešponduje s názorom, že vždy, ak je predmetom súdneho konania určenie platnosti právneho úkonu nie je možné takýto predmet konania vyjadriť v peniazoch. V zmysle § 9 ods. 1 vyhlášky je potrebné rozlišovať prípady kedy sa výpočet tarifnej odmeny vzhľadom na predmet súdneho konania stanovuje na základe hodnoty veci alebo práva, a kedy na základe druhu veci. Pokiaľ ide o určenie platnosti právneho úkonu právna úprava takýto predmet konania nezaraďuje pod prípady kedy sa tarifná odmena určuje podľa druhu veci; tak je tomu vo veciach zastupovania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky v prípade, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi (§ 11 ods. 2 vyhlášky), vo veci ochrany osobnosti, vo veciach ochrany podľa predpisov o masovokomunikačných prostriedkoch, vo veciach ochrany osobných údajov alebo vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva, ak sa nežiada náhrada nemajetkovej ujmy (§ 10 ods. 8 vyhlášky v znení vyhlášky č. 232/ 2010 Z.z.). v spore o určenie platnosti právneho úkonu právna úprava ponecháva posúdenie, či ide o hodnotu veci oceniteľnú alebo neoceniteľnú na úvahe orgánov aplikujúcich právo.

Vychádzajúc z uvedeného a s prihliadnutím na právnu úpravu vzťahujúcu sa na daný prípad je potrebné vychádzať z toho, že pri určení tarifnej odmeny advokáta za zastupovanie v občianskom súdnom konaní predmetom ktorého je určenie neplatnosti právneho úkonu sa vychádza z hodnoty práva; právna úprava v každom jednotlivom prípade umožňuje skúmať, či takýto predmet konania (nie)je možné oceniť peniazmi a v závislosti od toho stanoviť výšku odmeny. V prípade určenia neplatnosti zmluvy ide o právo (právnou možnosť hmotnoprávneho i procesného charakteru), t.j. taký predmet, ktorého hodnotu nemožno vyjadriť v peniazoch (§ 11 ods. 1 vyhlášky). Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v tomto smere stotožnil s názorom generálneho prokurátora Slovenskej republiky v tom, že účelom právnej služby nebolo dosiahnutie určenia vlastníckeho práva k veci, ani ju vymôcť, ale len určiť, že takýto právny úkon je neplatný. Porovnaj napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. októbra 2010 sp.zn. 3 M Cdo 9/2009, z 29. júla 2010 sp.zn. 2 M Cdo 8/2009 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. septembra 2008 sp. zn. 1 M Obdo V 17/2006. Z uvedeného je zrejmé, že súdy pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia na vec aplikovali nesprávnu právnu normu (§ 10 ods. 1,2 vyhlášky).

Na základe vyššie uvedeného dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že generálny prokurátor opodstatnene namieta, že potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvého stupňa spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie s tým, že v tomto uznesení vyslovený právny názor je pre súd ktorého rozhodnutie bolo zrušené, záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 29. novembra 2010

JUDr. Daniela Š v e c o v á , v. r.

predsedníčka senátu

Za správnost:
Hrčková Marta